

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-98-29/1-A
Datum: 8. septembar 2009.
Original: engleski

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Fausto Pocar, predsjedavajući
sudija Mehmet Güney
sudija Liu Daqun
sudija Andrézia Vaz
sudija Theodor Meron

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 8. septembra 2009.

TUŽILAC

protiv

DRAGOMIRA MILOŠEVIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO TREĆEM ZAHTJEVU DRAGOMIRA MILOŠEVIĆA
ZA IZVOĐENJE DODATNIH DOKAZA**

Tužilaštvo:

g. Paul Rogers

Obrana:

g. Branislav Tapušković
gđa Branislava Isailović

Prijevod

1. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće, odnosno Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu za izvođenje dodatnih dokaza s povjerljivim Dodatkom A" (dalje u tekstu: Zahtjev), koji je na povjerljivoj osnovi podnijela odbrana Dragomira Miloševića (dalje u tekstu: Milošević) 3. avgusta 2009.¹ Tužilaštvo (dalje u tekstu: tužilac) podnijelo je svoj odgovor na povjerljivoj osnovi 20. avgusta 2009.² Milošević nije uložio repliku.

I. PROCEDURALNI KONTEKST

2. Dana 12. decembra 2007., Pretresno vijeće III izreklo je Miloševiću osuđujuću presudu za krivična djela činjenja ili prijetnji nasiljem, sa osnovnim ciljem terorisanja civilnog stanovništva kao kršenja zakona ili običaja ratovanja i za ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti.³ Pretresno vijeće ga je osudilo na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 33 godine.⁴

3. Milošević se na osuđujuću presudu žalio po dvanaest osnova.⁵ Tužilac je podnio žalbu po samo jednoj osnovi na kaznu koju je izreklo Pretresno vijeće.⁶ U svojoj četvrtoj osnovi za žalbu, Milošević tvrdi da ne može biti odgovoran za planiranje i naređivanje incidenata koji su se odvili od 6. avgusta do 10. septembra 1995., dok se nalazio izvan Sarajeva, na liječenju u Beogradu.⁷ Stoga, on tvrdi da Žalbeno vijeće ne bi trebalo razmatrati napade koje je vršio Sarajevsko-romanijski korpus VRS-a (dalje u tekstu:

¹ Engleski prijevod Zahtjeva zaveden je 5. avgusta 2009.

² Povjerljivi Odgovor tužioca na "Zahtjev za izvođenje dodatnih dokaza s povjerljivim Dodatkom A" s prilogom, 20. avgust 2009. (dalje u tekstu: Odgovor).

³ *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-T, Presuda, 12. decembar 2007. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda), par. 1006-1008.

⁴ Prvostepena presuda, par. 1008.

⁵ Najava žalbe odbrane na Prvostepenu presudu, original na francuskom podnesen 11. januara 2008. (povjerljivo); engleski prijevod podnesen 16. januara 2008.; javna redigovana verzija podnesena na francuskom 11. maja 2009.; Žalbeni podnesak odbrane s povjerljivim dodacima A i B i javnim dodacima C i D, original na francuskom podnesen 14. avgusta 2008. (povjerljivo); engleski prijevod podnesen 11. septembra 2008.; javna redigovana verzija podnesena na francuskom 11. maja 2009. (dalje u tekstu zajedno: Žalbeni podnesak odbrane).

⁶ Najava žalbe tužioca, 31. decembar 2007.; Žalbeni podnesak tužioca, 30. januar 2008.

⁷ Žalbeni podnesak odbrane, par. 156. V. takođe ŽT, str. 84-85.

Prijevod

SRK) na civilno stanovništvo Sarajeva tokom pomenutog perioda u svojoj procjeni njegove krivice.⁸

4. Usmeni argumenti strana u postupku u vezi s njihovim žalbama saslušani su 21. jula 2009. (dalje u tekstu: Žalbeni pretres). Tokom Žalbenog pretresa, Miloševićeva odbrana pokušala se pozvati na dokument koji je navodno relevantan za četvrtu osnovu njegove žalbe, ali joj to nije dozvoljeno po prigovoru tužioca na temelju toga da dotični dokument nije zaveden u spis.⁹ Predsjedavajući sudija zatim je razjasnio Miloševiću da može podnijeti zahtjev na osnovu pravila 115 Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) i ponuditi dokument kao dodatni dokazni predmet u žalbenom postupku, pod uslovom da zadovoljava sve odredbe navedenog pravila.¹⁰

5. Dana 3. avgusta 2009. Milošević je podnio povjerljivi zahtjev za predočavanje dodatnih dokaza na osnovu pravila 115 Pravilnika, tražeći od Žalbenog vijeća da u spis uvrsti Naredbu br. 09/30/18-239 koju je izdao general Ratko Mladić 8. avgusta 1995. kojom imenuje Čedomira Sladoja (dalje u tekstu: Sladoje) kao komandanta SRK, sa važenjem od 8. avgusta 1995. do Miloševićevog povratka s liječenja iz Beograda (dalje u tekstu: Naredba).¹¹

II. MJERODAVNO PRAVO

6. Na osnovu pravila 115 Pravilnika, strana u postupku zatražiti da pred Žalbenim vijećem izvede dokaze koji nisu bili dostupni na suđenju. Zahtjev mora biti podnesen najkasnije trideset dana od datuma za podnošenje replike, osim ako se pokaže valjan razlog ili, po okončanju žalbenog postupka, uvjerljivi razlozi za produženje tog roka.¹²

7. Da bi dodatni dokazi bili prihvatljivi na osnovu pravila 115 Pravilnika, podnosilac zahtjeva mora najprije pokazati da mu dodatni dokazi koje predlaže u žalbenom postupku

⁸ Žalbeni podesak odbrane, par. 157.

⁹ ŽT, str. 85-88, 134-137.

¹⁰ ŽT, str. 87-88, 135-136.

¹¹ Zahtjev, par. 1 i njegov Dodatak A.

¹² Pravilo 115(A) Pravilnika.

Prijevod

nisu bili dostupni na suđenju ili da se ni primjenom dužne revnosti nisu mogli otkriti.¹³ Obaveza podnosioca zahtjeva da postupa s dužnom revnošću uključuje "adekvatnu primjenu svih mehanizama zaštite i prinude koje predviđaju Statut i Pravilnik Međunarodnog suda da bi se pred Pretresno veće iznijeli dokazi u ime optuženog".¹⁴

8. Podnosilac zahtjeva mora zatim pokazati da je dotični dokaz i relevantan za neko suštinsko pitanje i vjerodostojan.¹⁵ Dokaz je relevantan ako se tiče zaključaka koji su relevantni za osuđujuću presudu ili kaznu, u smislu da su ti zaključci bili od ključne važnosti ili da su doprinijeli izricanju osuđujuće presude ili kazne.¹⁶ Dokaz je vjerodostojan ako mu se, po svemu sudeći, može razumno povjerovati ili se u njega pouzdati.¹⁷

9. Podnosilac zahtjeva mora dalje pokazati da je dotični dokaz *mogao* imati uticaja na odluku. Drugim riječima, dokaz mora biti takav da bi, kada se uzme u obzir u kontekstu dokaza izvedenih na suđenju mogao ukazati na to da je odluka bila nedovoljno utemeljena.¹⁸ Odluka će se smatrati nedovoljno utemeljenom ako Žalbeno vijeće utvrdi da postoji realna mogućnost da je presuda pretresnog vijeća mogla biti drugačija da su novi dokazi bili prihvaćeni.¹⁹

10. Ukoliko je dokaz bio dostupan na suđenju, ili je mogao biti dobijen uz dužnu revnost, on i pored toga može biti prihvatljiv u žalbenom postupku ako je podnosilac zahtjeva u stanju da ispuni obavezu dokazivanja da bi isključenje tog dokaza dovelo do neostvarivanja pravde zbog toga što bi, da je bio dostupan na suđenju, *uticao* na presudu.²⁰

¹³ Pravilo 115(B) Pravilnika; Odluka po daljnjem zahtjevu Dragomira Miloševića za izvođenje dodatnih dokaza, 9. april 2009. (dalje u tekstu: Odluka po drugom zahtjevu), par. 5 i u njemu citirane reference.

¹⁴ Odluka po drugom zahtjevu, par. 5 (unutrašnji citati izostavljeni).

¹⁵ Pravilo 115(B) Pravilnika.

¹⁶ Odluka po drugom zahtjevu, par. 6 i u njemu citirane reference.

¹⁷ *Id.*

¹⁸ *Ibid.*, par. 7 i u njemu citirane reference.

¹⁹ *Id.*

²⁰ V. na primjer *Tužilac protiv Blagoja Simića*, predmet br. IT-95-9-A, Odluka po zahtjevu Blagoja Simića za izvođenje dodatnih dokaza ili, alternativno, za formalno primanje na znanje utvrđenih činjenica, 1. juni 2006., par. 13.

Prijevod

11. U oba slučaja, podnosilac zahtjeva ima obavezu da precizno navede konkretan činjenični zaključak koji je utvrdilo pretresno vijeće na koji se dodatni dokaz odnosi i da konkretno i dovoljno jasno navede kakav uticaj je taj dodatni dokaz mogao imati na odluku Pretresnog vijeća.²¹ U protivnom, dotični dokaz može po kratkom postupku biti odbačen.²²

12. Najzad, Žalbeno vijeće je u više navrata utvrdilo da se dokazi ne smiju ocjenjivati izolovano nego u kontekstu dokaza izvedenih na suđenju.²³

III: DISKUSIJA

A. Argumenti strana u postupku

13. Milošević podnosi Naredbu kao dodatni dokaz u žalbenom postupku na osnovu pravila 115 Pravilnika.²⁴ Što se tiče kasnog podnošenja Zahtjeva, on tvrdi da je, uprkos svom zahtjevu od 5. aprila 2006. upućenom Ministarstvu odbrane Srbije i Crne Gore za dostavu svih dokumenata u vezi s njegovom vojnom karijerom, primio ponuđene dokaze tek 14. jula 2009.²⁵ Milošević tvrdi da se dokazi odnose na četvrti podosnov četvrtog osnova za žalbu i "vjerovatno će dokazati prirodu imenovanja Čede Sladoja kao zapovjednika [SRK-a] po odlasku Dragomira Miloševića u bolnicu".²⁶

14. Tužilac odgovara da bi Zahtjev trebalo odbiti zbog toga što je (i) podnesen poslije isteka roka bez uvjerljivih razloga koji bi opravdali to kašnjenje; (ii) ponuđeni materijal mogao je biti dobijen za vrijeme suđenja uz dužnu revnost; i (iii) Naredba svakako ne bi ni imala, ni mogla imati ikakvog utjecaja na presudu Pretresnog vijeća.²⁷ Tužilac dalje tvrdi da čak i kad bi Milošević uspio pokazati da je pokazao dužnu revnost na suđenju, ali da uprkos tome nije dobio Naredbu, informacije koje ona sadrži mogle su da budu predočene Pretresnom vijeću putem drugih izvora, kao što su svedočenje Sladoja, vojnog

²¹ Odluka po drugom zahtjevu, par. 8.

²² *Id.*

²³ *Ibid.*, par. 9.

²⁴ Zahtjev, par. 1.

²⁵ Zahtjev, par. 3.

²⁶ Zahtjev, par. 4-5.

²⁷ Odgovor, par. 1-2.

Prijevod

vještaka ili samog Miloševića.²⁸ Tužilac takođe sugeriše da Zahtjev bude po kratkom postupku odbijen zbog nedostatka preciznosti koju traži pravilo 115 Pravilnika.²⁹ Konačno, tužilac tvrdi da Naredba ne može pokazati da Miloševićeva kazna nije utemeljena jer (i) Sladoje je imenovan samo kao komandant-zamjenik ; (ii) Pretresno vijeće je zaključilo da Miloševića njegovo privremeno odsustvo ne može osloboditi odgovornosti za kampanju granatiranja i snajperskog djelovanja; i (iii) Naredba ne daje obavijesti o Miloševićevim sposobnostima za vrijeme liječenja, niti o njegovim odnosima sa Sladojem u tom periodu.³⁰

B. Analiza

15. Na početku, Žalbeno vijeće konstatuje da strane u postupku nisu iznijele nikakve argumente zbog kojih bi ponuđeni dokazi i podnesci koji se na njih odnose morali biti povjerljivi, a Žalbeno vijeće ne može razabrati niti jedan razlog za to. Budući da su, na osnovu pravila 78 i 107 Pravilnika, svi postupci pred Žalbenim vijećem uključujući i naloge i odluke Žalbenog vijeća javni, osim ukoliko postoje iznimni razlozi da se zadrži njihova povjerljivost,³¹ Žalbeno vijeće ukida status povjerljivosti Zahtjeva i Odgovora i donosi ovu odluku kao javnu.

16. Žalbeno vijeće podsjeća na to da, pošto je Milošević podnio svoj Zahtjev 3. avgusta 2009., odnosno nakon žalbenog pretresa, on mora da pokaže uvjerljive razloge za zakašnjelo podnošenje.³² U tom pogledu, Žalbeno vijeće konstatuje da je dokaz za koji se traži prihvatanje Milošević primio 14. jula 2009.,³³ sedam dana prije žalbenog pretresa i 21 dan prije podnošenja Zahtjeva. Žalbeno vijeće prima na znanje Miloševiću tvrdnju da Naredba nije bila dostupna u vrijeme suđenja s obzirom na to da ju je tek nedavno

²⁸ Odgovor, par. 16-21.

²⁹ Odgovor, par. 22.

³⁰ Odgovor, par. 23-28.

³¹ *Tužilac protiv Mileta Mrkšića i Veselina Šjivančanina*, predmet br. IT-95-13/1-A, Odluka po Drugom zahtevu Mileta Mrkšića na osnovu pravila 115, 13. februar 2009., fusnota 4, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR65.3, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog vijeća kojom se odbija privremeno puštanje na slobodu Ljubomira Borovčanina, 1. mart 2007; *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-R, Nalog kojim se ukida povjerljivi status naloga i odluka u postupku koji prethodi preispitivanju, 5. decembar 2005, str. 2, gde se citira predmet *Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića*, predmet br. IT-98-34-A, Odluka po obavijesti Vinka Martinovića o ukidanju povjerljivog statusa žalbenog podneska, 4. maj 2005, str. 3.

³² V. gore, par. 6.

³³ Zahtjev, par. 3.

Prijevod

primio od Ministarstva odbrane Srbije i Crne Gore.³⁴ Međutim, ono podsjeća da je Milošević, ukoliko želi da se u ovako poodmakloj fazi postupka prihvate dodatni dokazi, dužan da dokaže da (i) nije bio u mogućnosti da dobije ponuđeni materijal uprkos dužnoj revnosti i (ii) da je dotični zahtjev podnio čim je saznao za postojanje dokaza čije prihvatanje traži.³⁵ Milošević ne raspravlja o obavezi dužne revnosti i ne navodi razloge zbog kojih je došlo do kašnjenja od 21 dan po primanju tog dokumenta, kašnjenja koje se desilo uprkos razjašnjenjima koje je dobio od predsjedavajućeg sudije tokom žalbenog pretresa, koji ga je požurivao da podnese materijal.³⁶ Stoga, Žalbeno vijeće zaključuje da Milošević nije pokazao uvjerljive razloge za kašnjenje u podnošenju Zahtjeva.

17. Osim toga, Žalbeno vijeće napominje da Zahtjev ne sadrži argumente o gore navedenim uslovima prihvatljivosti dodatnih dokaza u žalbenom postupku.³⁷ Uopštena tvrdnja da je ponuđeni materijal relevantan za jedan argument žalbe i da će vjerovatno dokazati činjenicu za koju je Pretresno vijeće smatralo da je nebitna za presudu,³⁸ nije dovoljan za tu svrhu. Žalbeno vijeće zaključuje da je propust Miloševićeve odbrane da barem pokuša da zadovolji bilo koje od uslova pravila 115 Pravilnika, pogotovo nakon što su njeni prethodni zahtjevi podneseni na osnovu istog pravila odbijeni iz sličnih razloga,³⁹ može smatrati profesionalnim nemarom. Žalbeno vijeće stoga konstatuje da je

³⁴ Zahtjev, par. 3.

³⁵ *Tužilac protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Odluka po zahtjevu Tužilaštva za prihvatanje dodatnih dokaza u vezi s Darijem Kordićem i Marijem Čerkezom, 17. decembar 2004., str. 2.

³⁶ ŽT, str. 87-88.

SUDIJA POCAR: Gospodine Tapuškoviću, ako ste primili dokument prije nekoliko dana, zašto niste uputili Vijeću zahtjev za njegovo prihvatanje prije dva dana?

G. TAPUŠKOVIĆ: Časni sude, primili smo ga tek prije nekoliko dana, ali uz formalnu omašku. Tek smo juče primili njegovu kompletnu verziju i nismo imali načina da ga podnesemo prije pretresa. Ne kažem da bih trebao da unesem...

SUDIJA POCAR: [nastavlja se prijašnji prijevod] ... početka pretresa?

G. TAPUŠKOVIĆ: Slažem se da je to propust s moje strane, ali mislim da nikad nije kasno, ili, još bolje – ali započecu sa činjenicama za koje je Pretresno vijeće ustanovilo da su dokazane van razumne sumnje- [...]

SUDIJA POCAR: Ako želite, još uvijek imate mogućnost da podnesete pismeni zahtjev, na primjer za vrijeme pauze.

³⁷ V. gore, par. 6-12.

³⁸ V. Prvostepena presuda, par. 975.

³⁹ Odluka po Drugom zahtjevu, par. 18-20.

Prijevod

Zahtjev iz objesti u smislu pravila 73(D) Pravidnika⁴⁰ i izdaje opomenu Miloševićevoj odbrani na osnovu pravila 46(A) Pravidnika;

18. Međutim, Žalbeno vijeće podsjeća da žalilac ne bi trebao biti odgovoran za nemar svoje odbrane.⁴¹ Žalbeno vijeće dalje podsjeća da je pozvalo strane u postupku da se na Žalbenom pretresu izjasne po pitanju Miloševićeve privremene zamjene.⁴² Budući da se ponuđeni materijal čini relevantnim za to pitanje i da sudski spis ne sadrži sličan izvor, Žalbeno vijeće zaključuje da, kako bi se izbjegla moguća nepravda, treba da ispita da li bi, da je Pretresnom vijeću bila predložena Naredba, to utjecalo na presudu.

19. Naredbom imenuje Sladoje na "upražnjeno formacijsko mjesto" komandanta SRK za periodu od 8. avgusta 1995. do "[Miloševićevog] povratka [...] s liječenja i bolovanja", u skladu s članovima 72 i 156 Zakona o Vojsci Republike Srpske.⁴³ Žalbeno vijeće se uvjerilo da je ponuđeni dokaz *prima facie* pouzdan i relevantan za zaključak Pretresnog vijeća da Miloševićovo odsustvo iz Sarajeva i činjenica da je njegove odgovornosti preuzeo načelnik štaba SRK Miloševića ne oslobađaju krivične odgovornosti za zločine počinjene u periodu od 6. avgusta do 10. septembra 1995.⁴⁴

20. Međutim, Žalbeno vijeće se nije uvjerilo da bi Naredba, da je bila dostupna na suđenju, utjecala na presudu. Naime, Žalbeno vijeće konstatuje da Pretresno vijeće jeste razmatralo Miloševićevu tvrdnju da je bio odsutan iz Sarajeva i da je Sladoje bio zadužen za komandu SRK-a za vrijeme njegovog odsustva. Međutim, ono je zaključilo da Miloševićovo odsustvo sa mjesta zločina od 6. avgusta do 10. septembra 1995., i činjenica da je njegove dužnosti preuzeo Sladoje, Miloševića ne oslobađaju krivične

⁴⁰ Upor. *Ferdinand Nahimana i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-52-A, Odluka po zahtjevima žalioaca Jean-Boscoa Barayagwize za dopuštenje da podnese dodatne osnove za žalbu, da izmijeni Najavu žalbe i da ispravi svoj Žalbeni podnesak, 17. avgust 2006., par. 19.

⁴¹ Upor. *Ferdinand Nihimana i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-52-A, Odluka po zahtjevima žalioaca Jean-Boscoa Barayagwize za dopuštenje da podnese dodatne dokaze na osnovu pravila 115 Pravidnika o postupku i dokazima, 8. decembar 2006., par. 31, gdje se upućuje na *Ferdinand Nahimana i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-52-A, Odluka po zahtjevima žalioaca Jean-Bosco Barayagwize za dopuštenje da podnese dodatne osnove za žalbu, da izmijeni Najavu žalbe i da ispravi svoj Žalbeni podnesak, 17. avgust 2006., par. 12.

⁴² *Addendum* Nalogu o rasporedu žalbenih pretresa, 6. juli 2009., str. 3, par. 2.

⁴³ Dodatak A Zahtjevu.

⁴⁴ Prvostepena presuda, par. 975-976.

Prijevod

odgovornosti.⁴⁵ Žalbeno vijeće se slaže s tužiocem da Naredba ne sadrži nikakvu novu informaciju i da stoga ne bi utjecala na zaključke Pretresnog vijeća. Žalbeno vijeće ističe da se ovaj zaključak odnosi samo na prihvatljivost ponuđenog materijala i ni u kom slučaju ne indicira stavove Žalbenog vijeća u vezi sa zasnovanošću Miloševićeve četvrte osnove za žalbu.

IV. DISPOZITIV

21. Iz gorenavedenih razloga, Žalbeno vijeće **ODBIJA** Zahtjev u cijelosti, **KONSTATUJE** da je Zahtjev objestan, i **IZRIČE SANKCIJU** Miloševićevoj odbrani na osnovu pravila 73(D) Pravilnika, u obliku neispaćivanja honorara za Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, a mjerodavan je tekst na engleskom.

Dana 8. septembra 2009.
U Haagu,
Nizozemska

/potpis na originalu/

sudija Fausto Pocar,
predsjedavajući

[pečat Međunarodnog suda]

⁴⁵ Prvostepena presuda, par. 975.